

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

освітньо-наукова програма
(освітньо-професійна / освітньо-наукова)

**СУЧАСНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ХІМІЇ ТА ЇЇ
ПРИКЛАДНА ПЕРСПЕКТИВА**

(назва програми)

третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
(перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий))

Галузь знань 10 “Природничі науки”
(код, назва галузі)

Спеціальність 102 Хімія
(шифр, назва спеціальності)

Спеціалізація (за наявності) _____
(назва спеціалізації, (спеціалізацій))

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна

“27” 05 2024 року, протокол № 10

Введено в дію з _____ 2024 р.
наказом від 29.05 2024 р. № 0114-1/178

Проректор з науково-педагогічної роботи

(Олександр ГОЛОВКО)

Харків 2024 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми

"Сучасні напрямки розвитку фундаментальної хімії та їх прикладна перспектива"

Освітню програму розглянуто та схвалено на:

1. Науково-методичній раді Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
протокол № 8 від «21» травня 2024 р.

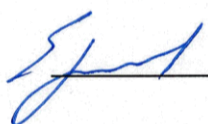
Голова науково-методичної ради,
проректор з науково-педагогічної роботи (Олександр ГОЛОВКО)

2. Вченій раді хімічного факультету:
протокол № 4 від «19» квітня 2024 р.

Голова вченої ради хімічного факультету (Олег КАЛУГІН)

3. Науково-методичній комісії хімічного факультету:
протокол № 9 від «18» квітня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії
хімічного факультету

 (Павло ЄФІМОВ)

1. Кафедрі фізичної хімії: протокол № 8 від «18» квітня 2024 р.

Завідувач кафедри д.х.н., проф. (Микола МЧЕДЛОВ-ПЕТРОСЯН)

2. Кафедрі неорганічної хімії: протокол № 7 від «17» квітня 2024 р.

Завідувач кафедри к.х.н., доц. (Максим ВОЛОБУЄВ)

3. Кафедрі хімічної метрології: протокол № 14 від «09» квітня 2024 р.

Завідувач кафедри д.х.н., проф. (Олег ЮРЧЕНКО)

4. Кафедрі органічної хімії: протокол № 8 від «17» квітня 2024 р.

Завідувач кафедри д.х.н., проф. (Андрій ДОРОШЕНКО)

5. Кафедрі хімічного матеріалознавства: протокол № 9 від «12» квітня 2024 р.

Завідувач кафедри д.х.н., проф. (Олександр КОРОБОВ)

6. Кафедрі прикладної хімії: протокол № 9 від «17» квітня 2024 р.

Завідувач кафедри д.х.н., проф. (Валентин ЧЕБАНОВ)

ПРЕАМБУЛА

Розроблено робочою групою у складі:

Прізвище, ім'я, по батькові	Найменування посади (для сумісників – місце основної роботи, посада)	Науковий ступінь, вчене звання, за якою кафедрою (спеціальністю) присвоєно
Керівник робочої групи, гарант		
Коробов Олександр Ісаакович	Завідувач кафедри хімічного матеріалознавства, гарант	Доктор хімічних наук; професор за кафедрою хімічного матеріалознавства
Члени робочої групи		
Мчедлов-Петросян Микола Отарович	Завідувач кафедри фізичної хімії	Доктор хімічних наук; професор за кафедрою фізичної хімії
Колосов Максим Олександрович	Доцент ЗВО кафедри органічної хімії	Кандидат хімічних наук; доцент за кафедрою органічної хімії
Калугін Олег Миколайович	декан хімічного факультету	кандидат хімічних наук, професор по кафедрі неорганічної хімії
Кириченко Олександр Васильович	Професор ЗВО кафедри неорганічної хімії	доктор хімічних наук, старший науковий співробітник

До проєктування освітньої програми долучені:

Представники роботодавців: чл.-кор. НАН України, д.х.н., проф., перший заступник директора НТК «Інститут монокристалів»
Валентин ЧЕБАНОВ

Представник здобувачів: І. Піскунов, аспірант кафедри неорганічної хімії хімічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

При розробці проекту Програми враховані вимоги:

- Тимчасовий стандарту вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем, у галузі знань 10 «Природничі науки», спеціальність 102 «Хімія», ступінь вищої освіти - доктор філософії; введений в дію наказом від 03 червня 2016 р. № 0301-1/276
- Національної рамки кваліфікації

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (за наявності):

1. Відгук доктора фізико-математичних наук, професора, академіка НАН України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, генерального директора ДНУ «НТК „Інститут монокристалів“ НАН України» В. СЕМИНОЖЕНКО
2. Відгук доктора хімічних наук, професора, завідувача відділу медичної хімії ДУ "Інститут проблем ендокринної патології імені В. Я. Данилевського " Національної академії медичних наук України В. ЛПСОН

1. Профіль освітньої програми

1 - Загальна інформація	
Повна назва ЗВО та структурного підрозділу	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна Хімічний факультет
Офіційна назва освітньої програми	«Сучасні напрямки розвитку фундаментальної хімії та їх прикладна перспектива» Educational and scientific program «Modern directions of development of fundamental chemistry and their applied perspective»
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії
Кваліфікація, що присвоюється	У разі успішного виконання та захисту дисертації присвоюється ступінь доктора філософії зі спеціальності 102 Хімія
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом Доктора філософії, одиничний Обсяг освітньої складової 40 кредитів ЕКТС, термін навчання 4 роки
Наявність акредитації	Строк дії сертифіката Національного агентства № 1221 про зразкову акредитацію освітньої програми - 01.07.2026
Цикл/рівень	НРК України - 8 рівень, QF for ENEA(РК ЄПВО) - третій цикл; МСКО - 8 рівень; EQF for LLL (ЄРК НВЖ) - 8 рівень
Передумови	Наявність ступеня магістра
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	4 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://chemistry.univer.kharkov.ua/uk/node/929
2 - Мета освітньої програми	
Метою освітньої складової освітньо-наукової програми «Сучасні напрямки розвитку фундаментальної хімії та їх прикладна перспектива» є формування у майбутніх докторів філософії чітких уявлень щодо актуальних проблем фундаментальної хімії, новітніх теоретичних та експериментальних методів дослідження хімічних речовин та процесів, сучасних функціональних матеріалів та набуття компетентностей, необхідних для самостійної постановки та розв'язання науково-дослідних проблем в галузі хімії та функціональних матеріалів майбутнього.	
3 - Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація)	Предметна область (галузь знань) – 10 «Природничі науки» Спеціальність – 102 Хімія
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова, академічна.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Спрямована на підготовку висококваліфікованих спеціалістів, здатних ефективно вирішувати теоретичні і експериментальні проблеми сучасної хімії, проводити наукові дослідження, які

	вимагають глибоких фундаментальних і міждисциплінарних знань, креативності, навичок наукової міжнародної співпраці. Ключові слова: хімія неорганічна, органічна, аналітична, фізична, колоїдна, супрамолекулярна, координаційних сполук, матеріали нано-, іонообмінні та полімерні; синтез органічних та неорганічних сполук, хімічний аналіз, хімічні процеси, вища освіта, доктор філософії, науково-дослідна робота.
Особливості програми	Охоплює широке коло сучасних інноваційних напрямів розвитку хімії, що стосуються створення нових технологій та методів аналізу, дизайну, синтезу хімічних сполук та матеріалів із заданими корисними для практики властивостями. Створює наукову основу для проведення фундаментальних досліджень і генерації нових ідей.
4 - Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	<p>Пост-докторські посади в дослідницьких групах в університетах та науково-дослідних лабораторіях. Робочі місця в університетах або наукових, науково-дослідних організаціях, наукові посади у сфері досліджень, в державних установах.</p> <p>Професіонал, підготовлений до роботи в галузі науки та освіти, здатний виконувати зазначені професійні роботи за ДК 003:2010: 1237.2 Начальники (завідувачі) науково-дослідних підрозділів та підрозділів з науково-технічної підготовки виробництва та інші керівники</p> <p>1237.2 Начальник лабораторії (науково-дослідної, дослідної та ін.)</p> <p>1222.2 Начальник (завідувач) хімічної лабораторії</p> <p>2113 Професіонали в галузі хімії</p> <p>2113.1 Наукові співробітники (хімія)</p> <p>2113.1 Молодший науковий співробітник (хімія)</p> <p>2113.1 Науковий співробітник (хімія)</p> <p>2113.1 Науковий співробітник-консультант (хімія)</p> <p>2146 Професіонали в галузі хімічних технологій</p> <p>2146.1 Наукові співробітники (хімічні технології)</p> <p>2310 Викладачі університетів та вищих навчальних закладів</p> <p>2310.1 Професори та доценти</p> <p>2310.2 Викладач вищих навчальних закладів</p> <p>2310.2 Інші викладачі університетів та вищих навчальних закладів</p>
Подальше навчання	Можливе подальше навчання у докторантурі на здобуття наукового ступеня доктора наук в галузі хімії та суміжних наук
5 - Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Організація освітнього процесу ґрунтується на засадах компетентнісного, студентоцентрованого та системного підходів. Під час реалізації освітнього процесу здійснюється контекстне, особистісно-зорієнтоване, проблемно- та практико-орієнтоване навчання, участь у виконанні програм наукових досліджень кафедр. Освітній процес здійснюється за такими формами: лекції, практичні заняття, семінари, самостійна робота, індивідуальні консультації, практична підготовка підготовка дисертаційної роботи

Оцінювання	Поточний контроль, підсумковий контроль, річна атестація, захист дисертаційної роботи доктора філософії.
6 - Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, як теоретичні так й експериментальні, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі хімії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з хімії та суміжних галузей. СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок державною та англійською мовами, глибоке розуміння англійських наукових текстів за напрямом досліджень. СК03. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних, методи молекулярного, математичного і комп'ютерного моделювання та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності. СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті. СК05. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері хімії, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень. СК06. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в галузі хімії та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їх реалізації. СК07. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності. СК08. Системний науковий світогляд та загальнокультурний кругозір. СК09 Здатність аналізувати та посилалися на відповідні основні найбільш передові філософські підходи, концептуальні та теоретико-методологічні засади щодо

	<p>наукових досліджень в письмовій формі, через усні виступи та презентації, в дисертації, знання актуальних теоретичних дискусій та трендів щодо природничо-математичних наук;</p> <p>СК10. Здатність готувати пропозиції на фінансування наукових досліджень, управляти науковими проектами, захищати права інтелектуальної власності.</p> <p>СК11. Здатність до професійних комунікацій в навчальному, академічному та хіміко-виробничому середовищі</p> <p>СК12 Грамотно обирати, виходячи з поставленої задачі, методи дослідження складу, структури та властивостей досліджуваних об'єктів; коректно проводити первинну обробку даних, оцінювати метрологічні характеристики результатів вимірювань; надавати адекватну хімічну інтерпретацію отриманих результатів; виявляти відповідність між структурою речовини та її фізико-хімічними властивостями.</p>
7 - Програмні результати навчання	
<p>Програмні результати навчання</p>	<p>РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з хімії та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напряму, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.</p> <p>РН02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми хімії державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.</p> <p>РН03. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного, молекулярного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.</p> <p>РН04. Розробляти та досліджувати концептуальні, математичні і комп'ютерні моделі будови речовини на атомно-молекулярному та/або супрамолекулярному рівнях, а також хімічних процесів та явищ, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або розробки нових технологій, речовин, матеріалів та у дотичних міждисциплінарних напрямках.</p> <p>РН05. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження та/або методи молекулярного, математичного і комп'ютерного моделювання в галузі хімії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати</p>

	<p>власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.</p> <p>РН06. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.</p> <p>РН07. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання і розв'язувати значущі наукові та науково-прикладні проблеми хімії, хімічної технології та хімічного матеріалознавства з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.</p> <p>РН08. Глибоко розуміти загальні принципи та методи природничих наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері хімії та у викладацькій практиці.</p> <p>РН09. Знання основних сучасних концепцій філософії науки, основних філософських проблем в підвалинах сучасної науки, фактичних даних, що свідчать про нерозривність філософського і наукового знання;</p> <p>РН10. Лексичні, граматичні, стилістичні та структурні особливості англійської мовної наукової літератури;</p> <p>РН11. Знання актуальних наукометричних індексів (H-index та IF), процедур підготовки та змісту наукових публікацій та наукових проєктів/грантів</p> <p>РН12. Знання концепції, нормативної бази та змісту вищої освіти в Україні та галузей її застосування для працевлаштування здобувачів вищої освіти</p> <p>РН13. Глибокі знання в галузі будови, реакційної здатності, теоретичних та експериментальних методів дослідження та комп'ютерного моделювання органічних та неорганічних сполук та функціональних матеріалів на їх основі.</p> <p>РН14. Глибокі знання в галузі будови, фізико-хімічних властивостей, теоретичних й експериментальних методів дослідження та комп'ютерного моделювання конденсованих систем та наноматеріалів.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Специфічні характеристики кадрового забезпечення	Якісний склад науково-педагогічних працівників, які здійснюють освітньо-наукову підготовку докторів філософії за спеціальністю 102 Хімія відповідає ліцензійним умовам.

	Освітній процес забезпечують науково-педагогічні працівники кафедр університету, серед яких, доктори, професори, доценти. Викладачі, що забезпечують реалізацію даної програми, мають відповідну базову освіту, науковий ступінь, вчене звання, необхідну кількість публікацій у фахових, науково-метричних виданнях, беруть активну участь у науково-практичних конференціях різного рівня (міжнародних, всеукраїнських, регіональних). Усі науково-педагогічні працівники, відповідно до укладених графіків, проходять підвищення кваліфікації у закладах вищої освіти та науково-дослідних інститутах.
Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення	Матеріально-технічна база відповідає діючим санітарно-технічним нормам і забезпечує проведення всіх видів підготовки і науково-дослідної роботи студентів, передбачених цією освітньо-науковою програмою. Для матеріально-технічного забезпечення науково-дослідницької роботи, а також виконання експериментальних досліджень в рамках дисертаційної роботи наявні навчальні та науково-дослідні лабораторії й спеціалізоване технічне устаткування і прилади.
Специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення	Використання інформаційних ресурсів, включаючи ресурси центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та авторських розробок науково-педагогічних працівників
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На загальних підставах в межах України. На основі двосторонніх договорів між Харківським національним університетом імені В. Н. Каразіна та ВНЗ України
Міжнародна кредитна мобільність	На основі договорів про співробітництво та подвійне керівництво (co-tutorial) з університетом Лілля (м. Вільньов д'Аск, Франція) та університетом Софія Антіполіс / Лазурного Берегу (Côte d'Azur) (м. Ніцца, Франція)
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Іноземні громадяни за їх бажанням можуть навчатися англійською та (за можливості) іншою іноземною мовою

10. Перелік компонент освітньої програми та їх логічна послідовність

2.1 Перелік компонент ОП

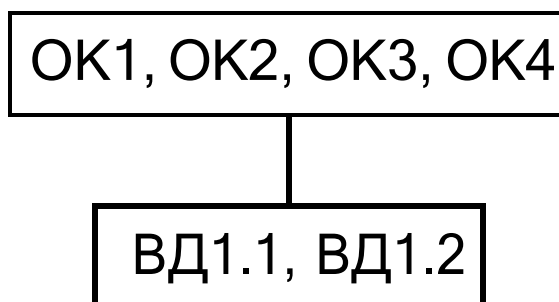
Код н/д	НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ ТА КУРСОВІ РОБОТИ, ЩО НЕ Є СКЛАДОВИМИ ОКРЕМИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	Кількість кредитів	Форма підсумк. Контролю*
1	2	3	4
1. Обов'язкові компоненти ОП			
<i>1.1. Цикл загальної підготовки</i>			
OK1.	1.1.1. Філософські засади та методологія наукових досліджень	5	3
OK 2.	1.1.2. Іноземна мова для аспірантів	10	Е

ОКЗ.	1.1.3. Підготовка наукових публікацій та презентація результатів досліджень	4	3
------	---	---	---

Всього за цикл:		19	
<i>1.2. Цикл професійної підготовки</i>			
ОК4.	1.2.1. Сучасні комунікативні технології в освіті та наукових дослідженнях в хімії	3	3
Всього за цикл:		3	
Всього за обов'язкові компоненти:		22	
Загальний обсяг обов'язкових компонент:			
2. Вибіркові компоненти ОП (Обирається 1 дисципліна з 2-х загальним обсягом 18 кредитів ЄКТС)			
<i>2.1. Цикл професійної підготовки</i>			
ВД 1.1.	2.1.1. Фізична хімія конденсованих систем	18	Е
ВД 1.2.	2.1.2. Фізико-органічна хімія і функціональні матеріали	18	Е
Всього за цикл:		18	
Загальний обсяг вибірових компонент:		18	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		40	

*Е – екзамени за чотирирівневою шкалою оцінювання, З – заліки за дворівневою шкалою оцінювання.

Наукова складова науково-освітньої програми	
<p>Наукова складова передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації. Проведення наукового дослідження та підготовка дисертаційної роботи забезпечують формування інтегральної компетентності.</p> <p>Наукова складова передбачає наступні види роботи аспіранта: ретельне знайомство з літературою відповідно до обраної теми та підготовка критичного огляду; виконання власних експериментальних та/або теоретичних (розрахункових) досліджень; підготовка та публікація наукових статей, які репрезентують результати наукових досліджень.</p> <p>Наукова складова освітньо-наукової програми оформляється на весь термін навчання у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта відповідно до обраної теми наукового дослідження за спеціальністю. Виконання індивідуального плану контролюється шляхом звітування аспіранта на засіданні кафедри (двічі на рік) та на засіданні вченої ради факультету (один раз на рік). За необхідності призначаються додаткові звіти.</p> <p>Наприкінці аспірантури результати оформляються у вигляді дисертації, яку заслуховують на засіданні кафедри та/або на науковому семінарі факультету.</p> <p>Потенційні тематики наукових досліджень аспірантів, які можуть бути підтримані науковими керівниками щорічно затверджуються на засіданні вченої ради факультету та оприлюднюються разом з правилами прийому до аспірантури та програмою вступного фахового іспиту.</p>	

4. Форма атестації здобувачів вищої освіти

<p>Форми атестації здобувачів вищої освіти</p>	<p>Поточна атестація здійснюється у формі заліків, екзаменів та щорічних звітів аспірантів на засіданнях кафедр та вченої ради факультету. Підсумкова атестація здобувачів освітнього рівня доктора філософії здійснюється у формі публічного захисту дисертаційної роботи.</p>
<p>Вимоги до дисертації на здобуття ступеня доктора філософії</p>	<p>Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв’язання комплексної проблеми в сфері хімії або на її межі з іншими спеціальностями, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.</p> <p>Дисертаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації.</p> <p>Дисертаційна робота та її автореферат мають бути розміщені на сайті спеціалізованої вченої ради або університету.</p> <p>Мінімальний обсяг основного тексту дисертації за спеціальністю 102 Хімія, оформленої відповідно до вимог МОН, має становити 100 сторінок.</p> <p>Дисертаційна робота має відповідати іншим вимогам, встановленим законодавством.</p>

**5. Матриця відповідності програмних компетентностей
компонентам освітньої програми**

	OK1	OK2	OK3	OK4	BB1.1	BB1.2
ЗК1	•	•	•	•	•	•
ЗК2	•	•	•	•	•	•
ЗК3	•	•	•	•	•	•
СК1	•	•	•	•	•	•
СК2	•	•	•	•	•	•
СК3	•	•	•	•	•	•
СК4	•	•	•	•	•	•
СК5	•	•	•	•	•	•
СК6	•	•	•	•	•	•
СК7	•	•	•	•	•	•
СК8	•	•	•	•	•	•
СК9	•					
СК10			•			
СК11				•		
СК12					•	•

6. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми

\	OK1	OK2	OK3	OK4	ВД1.1	ВД1.2
PH1	•	•	•	•	•	•
PH2	•	•	•	•	•	•
PH3	•	•	•	•	•	•
PH4	•	•	•	•	•	•
PH5	•	•	•	•	•	•
PH6	•	•	•	•	•	•
PH7	•	•	•	•	•	•
PH8	•	•	•	•	•	•
PH9	•					
PH10		•				
PH11			•			
PH12				•		
PH13					•	•
PH14					•	•